

ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่ม โรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร

ณปกร มีเหล็ก*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร 2) เปรียบเทียบความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศและประสบการณ์การทำงาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 จำนวน 103 คนคัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .750 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentang) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (Independent Samplet – test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way Analysis of Variance) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน 3) ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ ความพึงพอใจ ธรรมาภิบาลการบริหารงาน

บทนำ

เนื่องจากสถานการณ์ในปัจจุบันกลไกการบริหารบ้านเมือง การบริหารราชการ และการกำหนดนโยบายสาธารณะ การทุจริตประพฤติดมิชอบในวงราชการ ขณะเดียวกันประชาชนยังขาดความตระหนักถึงสิทธิ และหน้าที่รับผิดชอบของตนเองต่อบ้านเมืองส่งผลให้ประเทศประสบปัญหาในการพัฒนาถึงขั้น

*สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

หยุดชะงัก ปัญหาต่าง ๆ ของชาติยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างแท้จริง ดังนั้นหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือที่เรียกว่า “หลักธรรมาภิบาล” จึงถูกนำมาใช้เพื่อเป็นหลักในการฟื้นฟูประเทศให้กลับเข้าสู่เสถียรภาพทางเศรษฐกิจและสังคม การบริหารงานด้วยหลักศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และความถูกต้องชอบธรรมทั้งปวง ซึ่งเป็นพื้นฐานของการบริหารงานที่ผู้บริหารที่ดีพึงปฏิบัติ เช่น ความโปร่งใสตรวจสอบได้ การปราศจากการแทรกแซงจากองค์กรภายนอกในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประชาธิปไตย การอาศัยหลักคิดของนักคิดและนักวิชาการที่ได้ร่วมกันเปิดเวทีความคิดซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการประยุกต์ใช้ยุทธศาสตร์สำคัญ ในการพัฒนาสังคมไทยให้มีความเข้มแข็งมากกว่าที่เป็นอยู่ โดยเฉพาะการเน้นสิทธิ เสรีภาพ การมีส่วนร่วมของประชาชน การพัฒนาประสิทธิภาพของรัฐ และระบบราชการ ให้เกิดความโปร่งใสตรวจสอบได้ การเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมในปัจจุบันยังส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สิ่งแวดล้อม รวมไปถึงด้านการศึกษา การบริหารงานท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงนั้น ผู้บริหารจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการพัฒนาการบริหารจัดการองค์กรในการบริหารจัดการศึกษา และให้บริการการศึกษาแก่ประชาชน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการในการบริหารจัดการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นบุคคลที่มีวิสัยทัศน์มีความรู้ความสามารถ มีทักษะการบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์เป็นธรรม โปร่งใส เป็นแบบอย่างที่ดีจะส่งผลให้ได้รับความศรัทธา นำเชื่อถือจากครู นักเรียน ผู้ปกครอง และคนในชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องดำเนินการภายในขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่ต้องระมัดระวังมิให้การกระทำการละเมิดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของราชการ นโยบาย แนวทางปฏิบัติต่างๆ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียนรัฐที่มีหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษา และให้บริการการศึกษาแก่ประชาชน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่โรงเรียนจากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สำนักงานเขตสวนหลวงกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ให้มีประสิทธิภาพก่อให้เกิดขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยจำแนกตามเพศและประสบการณ์การสอน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 จำนวน 140 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครชีและมอร์แกน Krejcie and Morgan (อ้างถึงในภาวิดา ธาราศิริสุทธิ, 2556, หน้า 132) กำหนดขนาดกลุ่ม ได้จำนวน 103 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1) ตัวแปรต้น ได้แก่

เพศ แบ่งเป็น เพศชายและเพศหญิง

ประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 10 ปี, 10 – 15 ปี, 16 ปีขึ้นไป

- 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา 6 ประการ ดังนี้ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 6 ด้าน แบ่งออกเป็น 65 ข้อ ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรมจำนวน 11 ข้อ ด้านหลักคุณธรรมจำนวน 11 ข้อ ด้านหลักความโปร่งใส จำนวน 11 ข้อ ด้านหลักการมีส่วนร่วม จำนวน 11 ข้อ ด้านหลักความรับผิดชอบ จำนวน 11 ข้อ ด้านหลักความคุ้มค่า จำนวน 10 ข้อที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .750

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับ ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การหาค่าเฉลี่ย (X) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. เปรียบเทียบความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศโดยใช้ (Independent Sample t-test)

4. เปรียบเทียบความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ ใช้การวิเคราะห์หาค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) หากมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะเปรียบเทียบค่าคะแนนเป็นรายคู่ ตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Post hoc Comparison)

5. กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัย

1. ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักความโปร่งใส มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า เพศหญิง มากกว่า เพศชาย

3. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความพึงพอใจครูของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความคิดเห็นในด้าน ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักคุณธรรม มากที่สุดเท่ากัน รองลงมาคือ ด้านหลักความร่วมมือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า และอันดับสุดท้ายคือ ด้านหลักนิติธรรม ที่ผลออกมาเป็นแบบนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ในการพัฒนาสถานศึกษา และจะพัฒนาให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพนั้นต้องมีหลักการในการบริหาร และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดผลดีกับสถานศึกษา และการบริหารสถานศึกษาที่ดีต้องยึดแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล การสร้างธรรมาภิบาลในสถานศึกษานั้นจำเป็นจะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายในองค์กรทางการศึกษา สอดคล้องกับทฤษฎีของ ศาสตราจารย์วิลเลียม ซิฟฟิน (William S. Siffin) ได้กล่าวไว้ว่า "หากปราศจากองค์การบริหารแล้วสังคมก็จะมี หากปราศจากสังคมแล้วมนุษย์ก็ไม่อาจจะดำรงชีวิตอยู่ได้" ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลธิชา ลิ้มสกุลศิริรัตน์ (2551, หน้า 80-88) ได้ศึกษาการใช้ธรรมาภิบาลในการ

บริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เพราะผู้บริหารสามารถสร้างความเชื่อมั่น และความไว้วางใจให้กับครู ในโรงเรียน เป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติตน อุทิศเวลา เสียสละ มีจิตสาธารณะ มีแผนงานในการปฏิบัติงานชัดเจน ทำให้ครูยอมรับ และศรัทธาในตัวผู้บริหาร และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาคำพิง์ เพ็ญภู (2554) ศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศ มัชฌิม จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เพราะผู้บริหารให้ความสำคัญในการบริหารงาน สร้างความเป็นระเบียบวินัยให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ปลุกฝังให้ครูผู้สอนให้ความสำคัญในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ทำให้การปฏิบัติงานในสถานศึกษาสำเร็จตามเป้าหมาย ทั้งนี้เนื่องมาจากมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการกับการบริหารสถานศึกษาจะทำให้การบริหารเกิดคุณภาพ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงทำให้ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ซึ่งอภิปรายในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

1.1 ด้านหลักนิติธรรม ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ที่ผู้บริหารเป็นแบบนี้เพราะว่า ผู้บริหารสร้างความเข้าใจต่อครู เรื่องกฎระเบียบให้เป็นแนวทางเดียวกัน มีการกำหนดแผนปฏิบัติงานประจำปีที่ชัดเจนรวมทั้งกำกับติดตามการใช้แผนปฏิบัติงานดังกล่าวอย่างใกล้ชิด บริหารงานวิชาการด้วยความเป็นธรรมตามระเบียบของทางราชการเพื่อปลุกฝังให้นักเรียนเคารพกฎระเบียบ และกฎหมาย ดังแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2546,หน้า11) การศึกษากฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องในการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล ผู้บริหารมีอำนาจบริหารอย่างอิสระ ขณะเดียวกันก็ต้องรับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนอย่างเต็มที่ ดังนั้น เพื่อป้องกันความผิด ภาพเชิงกฎหมาย เสมอภาค เท่าเทียม โปร่งใสมีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามหลักนิติธรรม ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจกฎหมายอย่างแท้จริงเพื่อทำหน้าที่กำกับ ส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาให้ไปในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกับพระสุธีศักดิ์ เจียวหวาน (2554, หน้า 97) ได้ศึกษา การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารมีความรู้และความเข้าใจพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเป็นอย่างดี ผู้บริหารตัดสินใจตามมติที่ประชุมเป็นหลัก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันมีลักษณะของนักบริหาร การศึกษามืออาชีพ มีความรู้ความสามารถที่จะนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษา และระเบียบปฏิบัติของโรงเรียนที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

1.2 ด้านหลักคุณธรรม ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ที่ผู้บริหารเป็นแบบนี้เพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ดูแลเอาใจใส่ เรื่องการปฏิบัติงานบุคลากรในสถานศึกษาด้วยความห่วงใย ส่งเสริมให้มีการใช้คุณธรรมในการทำงานอย่างต่อเนื่อง เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่บุคลากรในสถานศึกษาพร้อมทั้งมีภาวะความเป็นผู้นำ สอดคล้อง

กับ John Dewey ได้กล่าวว่าคุณธรรมจริยธรรม คือ หลักความประพฤติที่มีการฝึกอบรมให้เป็นความประพฤติของพลเมืองดีโดยเน้นที่รายบุคคล เท่ากับที่จะตระหนักถึงผลทางสังคม จะดำรงรูปแบบของสังคมนั้น ซึ่งสอดคล้องกับ วิชัย โนนทิง (2551, หน้า 124-125) ได้ศึกษา สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ พรณงาม แจ่มนิยม (2553) ได้ศึกษา การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอปลายพระยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอปลายพระยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมกระบี่ ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารได้รับการพัฒนาเรื่องคุณธรรมมากขึ้นมีการสอดแทรกเรื่อง วินัย คุณธรรม จริยธรรมเสมอ มีการส่งเสริมให้ครู และบุคลากรทางการศึกษามีคุณธรรม จริยธรรมในการทำงาน พัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถ และก้าวหน้าทางวิชาชีพซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

1.3 ด้านหลักความโปร่งใส ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ที่ผู้บริหารเป็นแบบนี้ เพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมให้บุคลากรของสถานศึกษามีการปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส รายงานผลการปฏิบัติงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบตามระเบียบของทางราชการ บริหารงานโดยมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบอย่างต่อเนื่องและเปิดเผย สอดคล้องกับสถาบันพระปกเกล้า ให้ความหมายของความโปร่งใสว่า พฤติกรรมที่รู้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลอำนาจหน้าที่กระทำการใดเพื่อประโยชน์สาธารณะ ซึ่งสอดคล้องกับ โสมนัส ณ บางช้าง (2543, หน้า 50) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องมีความโปร่งใสในการบริหารของกิจการคือไม่ซับซ้อนหรือปิดบังในการบริหารงานรวมทั้งต้องเต็มใจและอำนวยความสะดวกให้มีกลไกในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของทุกส่วนงานได้ทุกขั้นตอน เพราะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร ต้องคำนึงถึงหลักความโปร่งใส ความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่สามารถตรวจสอบการทำงานได้ทุกขั้นตอน และสอดคล้องกับ สามารถ อินตามูล (2548, หน้า 119) ได้ศึกษาการใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสามารถชี้แจง ทำความเข้าใจต่อบุคลากรทุกคนในการจัดสรรงบประมาณต่างๆ และจัดอบรมสัมมนาให้กับบุคลากรได้มีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการจัดสรรงบประมาณ มีการสร้างระบบกลไกการทำงานให้มีความโปร่งใส และมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ เพื่อให้สถานศึกษามีศักยภาพและเป็นที่เชื่อมั่นของสาธารณะชน

1.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ที่ผู้บริหารเป็นแบบนี้ เพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมให้เครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา บริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักความร่วมมือ

ระหว่างบ้านวัดและสถานศึกษา มุ่งเน้นให้บุคลากรของสถานศึกษาปฏิบัติงานโดยใช้การมีส่วนร่วม สอดคล้องกับทฤษฎีการกระทำทางสังคม (The Theory of Social Action) ของ เยาวมาลย์ จ้อยจุฬี (2542, หน้า 15 -16) ได้อธิบายถึงการกระทำทางสังคมของมนุษย์ (Action of Human) ในลักษณะที่สามารถนำไปปรับใช้ทางสังคมทั่วไป กล่าวคือ การกระทำใด ๆ ของมนุษย์จะขึ้นอยู่กับความสนใจ และระบบค่านิยมของบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ จานง แจ่มจันทรวงศ์ (อ้างใน สุรศักดิ์ ปาเฮ 2546, หน้า 103) สรุปว่าการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลต้องอาศัยการมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมกันตรวจสอบ และประเมินผล เพื่อให้การศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพพร้อมจะพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพ และสอดคล้องกับ สุจิตรา มีจำรัส (2550, หน้า 85 – 86) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีส่วนร่วมกันในการกำหนดวิสัยทัศน์วางแผน และร่วมปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียน ตลอดจนชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมชื่นชมในผลงาน นำไปสู่ความสำเร็จของการบริการการศึกษา

1.5 หลักความรับผิดชอบ ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานตามหลัก

ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ที่ผู้บริหารเป็นแบบนี้เพราะว่า ผู้บริหารเอาใจใส่ และกระตือรือร้นที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา แสดงความรับผิดชอบเมื่อเกิดเหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้นในสถานศึกษา สร้างขวัญ และกำลังใจให้บุคลากรของสถานศึกษาเพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถและเต็มเวลา สอดคล้องกับทฤษฎีปัจจัยคู่ของ Herzberg (Herzberg's Two Factor Theory) เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับงานโดยตรง เป็นสิ่งจูงใจให้บุคคลชอบ และรักงานที่ปฏิบัติ เป็นการกระตุ้นให้เกิดความพึงพอใจแก่บุคคลในองค์กร ให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ อัจฉรา โยมสินธุ์ (2543) ได้กล่าวว่า ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ (Responsibility) องค์กรจะต้องกำหนดภารกิจ ของแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจนทุกคนรู้หน้าที่ของตนที่จะต้องทำอะไร และเข้าใจในหน้าที่ตนเองอย่างชัดเจน ยึดหลักความถูกต้องในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงาน เพราะหลักความรับผิดชอบ ถือหลักในการบริหาร แสดงว่าผู้บริหารมีความตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบ มีการกำหนดผู้รับผิดชอบชัดเจนเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดี มีการปลุกจิตสำนึกให้มีความเอาใจใส่ต่องาน โดยเน้นให้คำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ส่วนรวมเป็นหลัก และสอดคล้องกับ พระสุรศักดิ์ เขียวหวาน (2554) ได้ศึกษาการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอลำปาง จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอลำปาง จังหวัดกาญจนบุรีด้านหลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้บริหารปลุกฝังให้บุคลากร และผู้มี

ส่วนเกี่ยวข้องตระหนักในสิทธิ และหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม และเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างรวมทั้งความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำของตนเอง

1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ที่ผู้บริหารเป็นแบบนี้เพราะว่า ผู้บริหารควบคุม ดูแล อาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ ผู้บริหารมีการรณรงค์ให้บุคลากร นักเรียน ร่วมกันอนุรักษ์ธรรมชาติ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้อาคาร สถานที่ รวมทั้งวัสดุ อุปกรณ์ของโรงเรียนในการจัดกิจกรรม สอดคล้องกับทฤษฎีความคาดหวังของ Vroom (Vroom's Expectancy Theory) คือการที่คนงานจะมีแรงจูงใจที่จะทุ่มเทความพยายามเพื่อการปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้ผลงานตามที่ต้องการหรือไม่นั้นจะพิจารณาองค์ประกอบ 3 ประการคือ ความคาดหวังเกี่ยวกับความพยายามกับการปฏิบัติงาน ความคาดหวังเกี่ยวกับการปฏิบัติงานกับผลลัพธ์ และความคาดหวังเกี่ยวกับคุณค่าของผลลัพธ์หรือรางวัลที่จะได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับ ประมวล รุจนเสรี (2554, หน้า 48) ได้กล่าวว่า Good Governance หมายถึง การปรับวิธีคิดวิธีบริหารสถานศึกษาโดยร่วมกันคิดร่วมกันทำ ร่วมกันจัดการ ร่วมกันรับผิดชอบ แก้ปัญหา พัฒนาการศึกษาไปสู่ความสำเร็จ มีการพัฒนาที่ยั่งยืน และก้าวไกล และสอดคล้องกับ วนิตา แสงสาร พันธุ์ (2543, หน้า 23) ได้กล่าวว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การพัฒนา และการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ดังนั้นโครงสร้าง กระบวนการบริหารของธรรมาภิบาลที่จะนำไปสู่เป้าหมายดังกล่าวได้จึงต้องเป็น โครงสร้าง และกระบวนการการบริหารจัดการที่ดีซึ่งทุกภาคของสังคมจะต้องมีส่วนร่วม และส่งเสริมซึ่งกันและกันผลักดันให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม มีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด และคุ้มค่า ทั้งนี้เพราะการบริหารจัดการโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ต้องสร้างหลักสูตรอันเหมาะสมของท้องถิ่นที่ทันสมัย ทันโลก ผสมผสานกับภูมิปัญญาของท้องถิ่น สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และชุมชน ทำให้เกิดการประหยัดการใช้ทรัพยากร งบประมาณ เพราะทุกภาคส่วนร่วมพัฒนาโดยเข้ามามีส่วนร่วม ในความรับผิดชอบ เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา เพราะการบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลนั้น ต้องมีการบริหารจัดการ การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด แก่ส่วนรวม รู้คุณค่า และดำรงรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้มีความยั่งยืน

2. ผลการเปรียบเทียบครูที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร โดยรวมพบว่ามี ความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาดูแลเอาใจใส่เรื่องการบริหารงานบุคลากรในสถานศึกษาด้วยความห่วงใย และส่งเสริมให้มีการใช้คุณธรรมในการทำงานอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ส่งเสริมให้เครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา บริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด และสถานศึกษา มุ่งเน้นให้บุคลากรของสถานศึกษาปฏิบัติงานโดยใช้

การมีส่วนร่วม เอาใจใส่ และกระตือรือร้นที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา แสดงความรับผิดชอบเมื่อเกิดเหตุการณ์ต่างๆเกิดขึ้นในสถานศึกษา สร้างขวัญ และกำลังใจให้บุคลากรของสถานศึกษาเพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถและเต็มเวลา จึงทำให้มีความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ พระมหาลำพึง เพ็ญภู (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรชายและบุคลากรหญิง ต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ พระสุธีศักดิ์ เขียวหวาน (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอลำปาง จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูชาย และครูหญิง ต่อการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงานพบว่า โดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน เพราะครูที่มีประสบการณ์การทำงานได้รับการจัดสรรห้องเรียนและได้รับการช่วยเหลือด้านงานวิชาการอย่างเต็มที่ ได้รับหารสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากรของสถานศึกษาเพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถ และเต็มเวลา ได้รับการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษามุ่งเน้นให้บุคลากรของสถานศึกษาปฏิบัติงานโดยใช้การมีส่วนร่วมเข้ามาบริหารจัดการ เพื่อประสิทธิภาพในการทำงานที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อตนเองและองค์กร จึงทำให้ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ อรุณศรี อ้ายมาสน้อย (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี และประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในระดับสำนักงานเขต หรือสถานศึกษา ระดับต่างๆ ในสำนักงานเขตอื่นๆ
2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของผู้บริหาร

3. ศึกษาประสิทธิภาพการใช้รูปแบบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับสถานศึกษา หรือให้มีทัศนคติกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานโรงเรียน

4. ควรศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล โดยให้บุคคลจากภายนอกมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตาม

5. ควรศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน ต่อการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

ชลธิชา ลิ้มสกุลศิริรัตน์. 2551. “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1”. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

ประเสริฐ กนกการ. 2553. การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดโตนดเตี้ย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1. การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

พรรณงาม แจ่มนิยม. 2553. “การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอปลายพระยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กระบี่” บทคัดย่อ. ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

พระมหาลำพึง เพ็ญภู. 2554. “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทร์ทราวุธทิศ มัชฌิม จังหวัดนครสวรรค์”. วิทยานิพนธ์ พุทธศาสนมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระสุทธิศักดิ์ เขียวหวาน. 2554. “การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี”. วิทยานิพนธ์ พุทธศาสนมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ไพศาล ตั้งสมบูรณ์. 2548. “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร”. สารนิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ภาวิดา ธาราศิริสุทธิ และ ศิริพงษ์ เสภาภาน. 2556. การศึกษาอิสระ. กรุงเทพฯ ๑ : มิตรภาพการพิมพ์และสตีวดีโอ.

วิชัย โนนทิง. 2551. สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3. ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 209-221.

ศิริพงษ์ เสาภายน. 2557. การวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2 .กรุงเทพฯ ฯ.มิตรภาพการพิมพ์และสื่อดิจิทัล.

สามารถ อินตามูล.2548. “การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5”.วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุจิตรา มีจำรัส. 2550. “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา”.การศึกษาอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุรศักดิ์ ปาเฮ. 2546. การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน:เอกสารการบริหารและนิเทศการศึกษา. สำนักงานศึกษาธิการอำเภอวังชิ้น.

อรทัย แสงทอง. 2551. “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาสถานศึกษาในเขตตลิ่งชัน”. วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

อรุณศรี อ้ายมาสน้อย. 2555. “การศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1”.ปีที่ 8.ฉบับที่ 2 . 85-97.

อานันท์ ปันยารชุน. 2543. สังคมโปร่งใสไร้ทุจริต.ในรายการทีดีอาร์ไอ.กรุงเทพฯ:สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย